

VESIVILJELYTUOTANTO EUROOPAN UNIONISSA

Vesiviljelytuotanto ei ole Euroopan unionissa juurikaan lisääntynyt, vaikka se on maailmalla kasvussa. Komissio on 20 viime vuoden aikana pyrkinyt kehittämään EU:n tuotantokykyä julkaisemalla erilaisia strategioita ja ohjeistuksia. Vuonna 2016 perustettiin vesiviljelyalan neuvoo-antava toimikunta. Toimialan edustajien lisäksi siihen kuuluu edustajia asiaankuuluvista sidosryhmien organisaatioista, ja sen tehtävänä on antaa neuvontaa EU:n toimielimille ja jäsenvaltioille. Komissio julkaisi 12. toukokuuta 2021 uudet kestävämpää ja kilpailukykyisempää EU:n vesiviljelyä koskevat strategiset suuntaviivat. Marraskuun 15. päivänä 2022 komissio julkaisi tiedonannon ([COM\(2022\)0592](#)) ”Kohti vahvaa ja kestävä EU:n leväalaa”.

TAUSTA

Maailman vesiviljelytuotanto nousi merkittävästi vuosien 1990 ja 2020 välillä, mutta EU:ssa kaikkien jäsenvaltioiden yhteenlaskettu tuotantomäärä pysyi pitkään vakaana ja oli noin 1,2 miljoonaa tonnia. Unionin vesiviljelytuotannon arvo oli 3,9 miljardia euroa vuonna 2020. Tästä määrästä painon mukaan laskettuna 50 prosenttia oli kalatuotteita ja 49 prosenttia äyriäisiä ja nilviäisiä. EU:n vesiviljelyalan tuottajat ovat keskittyneet pääasiassa neljään lajiin: sinisimpukat (30 % kokonaismäärästä), taimen (17 %), osterit (9 %) ja hammasahven (8 %). Muita tärkeitä EU:ssa kasvatettavia lajeja ovat karppi, meriahven ja tonnikala.

Vuonna 2020 EU:n jäsenvaltioista eniten vesiviljelytuotteita tuottivat Espanja (24 %), Ranska (21 %), Kreikka (11 %) ja Italia (10 %). Yhdessä niiden tuotanto oli noin 67 prosenttia vesiviljelyalan kokonaistuotannosta. Tuotannon arvossa mitattuna Ranska oli kuitenkin merkittävin tuottaja (22 %), ja sen jäljessä tulivat Espanja (15 %), Kreikka (15 %) ja Italia (9 %). Espanjassa, Ranskassa ja Italiassa viljellään etupäässä simpukoita (sinisimpukoita, ostereita ja venussimpukoita), kun taas Kreikassa tuotetaan pääasiassa meriahventa ja hammasahventa.

YHTEISÖN VESIVILJELYALAN KESTÄVÄÄ KEHITTÄMISTÄ KOSKEVA STRATEGIA

Komissio pyrki piristämään vesiviljelyalan tuotannon taantumista EU:ssa julkaisemalla vuonna 2002 tiedonannon ([COM\(2002\)0511](#)) yhteisön vesiviljelyalan kestävä kehittämisestä koskevasta strategiasta. Strategian tavoitteet olivat seuraavat:

- työllisyyden turvaaminen pitkällä aikavälillä erityisesti kalastuksesta riippuvaisilla alueilla ja 8 000–10 000 uuden kokoaikaisen työpaikan luominen vesiviljelyalalla vuosina 2003–2008
- terveellisten, turvallisten ja laadukkaiden elintarvikkeiden turvaaminen kuluttajille sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien tiukkojen vaatimusten käyttöönoton edistäminen
- ympäristön kannalta terveen tuotannonalan edistäminen.

Tavoitteita ei kuitenkaan saavutettu, etenkin tuotannon lisäämisen ja työllisyyden osalta: tavoiteltuun neljän prosentin vuotuisen kasvuun ei päästy eikä 8 000–10 000:tta uutta työpaikkaa saatu luotua.

Vesiviljelyalan suurin ongelma on ollut, että sen tuotanto ei ole kasvanut, vaikka kasvu on ollut voimakasta muualla maailmassa. Vesiviljelyalalla on kuitenkin edistytty hyvin esimerkiksi pyrkimyksissä varmistaa, että kuluttajille on tarjolla laatutuotteita ja että ala toimii ympäristön kannalta kestävästi.

Perinteisten esteiden ja rajoitteiden lisäksi EU:n vesiviljelyala on joutunut kilpailemaan vuodesta 2002 lähtien yhä enemmän EU:n ulkopuolisten maiden tuotannon kanssa sekä kohtaamaan hallinnointikriisejä ja talouskriisin vaikutukset vuodesta 2007.

VESIVILJELYN KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN TURVAAMINEN – UUTTA PONTTA YHTEISÖN VESIVILJELYALAN KESTÄVÄÄ KEHITTÄMISTÄ KOSKEVALLE STRATEGIALLE

Seitsemän vuotta myöhemmin 8. huhtikuuta 2009 komissio julkaisi uuden vesiviljelyä käsittelevän tiedonannon ([COM\(2009\)0162](#)), jonka tarkoituksena oli tunnistaa ja tutkia EU:n tuotannon taantumiseen johtaneita syitä. Tiedonannon otsikkona oli ”Vesiviljelyn kestävä tulevaisuus – Uutta pontta yhteisön vesiviljelyalan kestävä kehittäminen koskevalle strategialle”. Sillä pyrittiin turvaamaan EU:n asema tämän strategisen alan keskeisenä toimijana lisäämällä tuotantoa ja työllisyyttä seuraavien toimenpiteiden avulla:

A. EU:n vesiviljelytuotannon kilpailukykyä edistäminen

- kehittämällä tutkimusta ja teknologiaa
- edistämällä vesiviljelyn aluesuunnittelua keinona ratkaista tilasta käytävän kilpailun ongelma
- auttamalla vesiviljely-yrityksiä vastaamaan markkinoiden vaatimuksiin
- edistämällä vesiviljelyn kehitystä kansainvälisen ulottuvuuden kautta

B. Vesiviljelyn kestävä kasvua koskevien edellytysten luominen

- varmistamalla vesiviljelyn ja ympäristön välinen yhteensopivuus
- parantamalla vesiviljelyalan suorituskykyä
- varmistamalla kuluttajien terveyden suojeleminen ja tunnustamalla elintarvikkeina käytettävien vesieläinten terveellisyys

C. Alan imagon ja hallinnoinnin parantaminen

- panemalla EU:n säädökset paremmin täytäntöön
- keventämällä hallinnollista taakkaa
- varmistamalla sidosryhmien osallistuminen ja asianmukainen tiedotus kansalaisille
- varmistamalla vesiviljelyalan asianmukainen seuranta.

STRATEGISET SUUNTAVIIVAT EU:N VESIVILJELYALAN KESTÄVÄKSI KEHITTÄMISEKSI

Komission 29. huhtikuuta 2013 julkistamien strategisten suuntaviivojen ([COM\(2013\)0229](#)) tarkoituksena oli auttaa jäsenvaltioita määrittelemään omat kansalliset tavoitteensa ottaen huomioon niiden suhteelliset lähtötilanteet, kansalliset olosuhteet ja institutionaaliset järjestelyt. Suuntaviivoissa oli neljä painopistealuetta:

- hallinnollisten menettelyjen yksinkertaistaminen ja vesiviljelylaitosten toimilupien saamiseen kuluvan ajan lyhentäminen
- koordinoitu aluesuunnittelu vesiviljelyä vaikeuttavan tilanpuutteen ratkaisemiseksi
- EU:n vesiviljelyalan kilpailukykyyn parantaminen
- tasavertaisten toimintaedellytysten edistäminen.

MONIVUOTISET KANSALLISET STRATEGIASUUNNITELMAT (2014 – 2020)

Yhteisen kalastuspolitiikan (YKP) perusasetuksen ([asetus \(EU\) N:o 1380/2013](#)) 34 artiklassa jäsenvaltiot veloitettiin laatimaan oman alueensa vesiviljelytoiminnan kehittämistä kaudella 2014–2020 koskeva monivuotinen kansallinen strategiasuunnitelma. Komissio kannusti jäsenvaltioita vaihtamaan tietoja ja parhaita käytäntöjä erilaisissa työpajoissa ja kokouksissa. Jatkotoimena se helpotti monivuotisissa kansallisissa strategiasuunnitelmissa esitettyjen kansallisten toimenpiteiden koordinoitua.

KESTÄVÄMPÄÄ JA KILPAILUKYKYISEMPÄÄ EU:N VESIVILJELYÄ KOSKEVAT STRATEGISET SUUNTAVIIVAT VUOSIKSI 2021–2030

Komissio julkaisi 12. toukokuuta 2021 uudet kestävämpää ja kilpailukykyisempää EU:n vesiviljelyä koskevat strategiset suuntaviivat ([COM\(2021\)0236](#) ja liite). Niissä esitetään visio vesiviljelyn kehittämisestä tavalla, jolla edistetään Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa ja talouden elpymistä covid-19-pandemian jälkeen. Uudet suuntaviivat perustuvat EU:n tasolla ja kansallisella strategisella tasolla saatuihin kokemuksiin, ja niissä otetaan huomioon viimeisin kehitys sekä tutkimus, innovointi ja EU:n rahoituksen käyttö. Niillä vastataan myös Pellolta pöytään -strategiassa esitettyihin kehotuksiin nopeuttaa siirtymistä kestäväan EU:n elintarvikejärjestelmään, ja niissä todetaan kestäväan vesiviljelyn mahdollisuudet tuottaa elintarvikkeita ja rehuja, joilla on pieni hiilijalanjälki.

Tämän vision saavuttaminen edellyttää EU:n vesiviljelyalan erilaisten haasteiden ja mahdollisuuksien käsittelemistä, jotta voidaan saavuttaa seuraavat toisiinsa liittyvät tavoitteet:

- häiriönsietokykyyn ja kilpailukykyyn kehittäminen
- osallistuminen vihreän siirtymän edistämiseen
- yhteiskunnallisen hyväksynnän ja kuluttajille tiedottamisen varmistaminen

– tietämyksen ja innovoinnin lisääminen.

Strategisissa suuntaviivoissa määritetään 13 alaa, joilla tarvitaan lisätoimia EU:n vesiviljelyalan kestävyuden, kilpailukyvyyn ja häiriönsietokyvyn varmistamiseksi. Niissä annetaan suosituksia ja ehdotetaan konkreettisia toimia, jotka komission, EU:n jäsenvaltioiden ja vesiviljelyalan neuvoo-antavan toimikunnan on määrä toteuttaa.

Komissio on perustanut [EU:n vesiviljelyalan tukimekanismin](#), jolla tuetaan kaikkia sidosryhmiä näiden suuntaviivojen täytäntöönpanossa. Mekanismi auttaa komissiota, EU:n jäsenvaltioita, toimialaa ja muita sidosryhmiä kehittämään lisäohjeita ja vakiinnuttamaan parhaita käytäntöjä strategisten suuntaviivojen kattamilla aloilla. Siihen kuuluu verkkoalusta, jolla on kaikkien sidosryhmien saatavilla oleva [tietopohja](#) (esimerkiksi EU:n rahoitusta käsittelevä opas ja tietokanta EU:n rahoittamista vesiviljelyhankkeista). Lisäksi siihen sisältyy [maakohtaisia tietoja](#) kaikkien jäsenvaltioiden monivuotisista kansallisista strategiasuunnitelmista.

EU tukee myös tutkimusta ja innovointia EU:n vesiviljelyn keskeisiin näkökohtiin liittyvillä aloilla, jotka ulottuvat vesiviljelyn vuorovaikutuksesta ympäristön kanssa viljeltyjen kalojen terveyteen ja ravitsemukseen sekä lisääntymiseen ja jalostukseen. Kestävää vesiviljelyä koskeva tutkimus ja innovointi on yksi EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman Horisontti Eurooppa painopisteistä.

KOHTI VAHVAA JA KESTÄVÄÄ EU:N LEVÄALAA

Komissio julkaisi 15. marraskuuta 2022 tiedonannon ([COM\(2022\)0592](#)) ”Kohti vahvaa ja kestävä EU:n leväalaa”. Tästä tiedonannosta ilmoitettiin kestävämpää ja kilpailukykyisempää EU:n vesiviljelyä koskevia strategisia suuntaviivoja vuosiksi 2021–2030 käsitelleen komission tiedonannon jälkeen. EU pyrkii kehittämään vahvan ja kestävan leväalan, koska sillä voidaan edistää kestävyystavoitteiden saavuttamista, merten biologisen monimuotoisuuden tukemista ja ekosysteemipalvelujen suojelua. Leväala voi myös luoda huomattavan määrän uusia työpaikkoja sinisessä taloudessa. Tämän vuoksi EU on tunnustanut sen nousevaksi alaksi, jota on kehitettävä.

Komission mukaan EU:lla on leväalalla viisi keskeistä ongelmaa: korkeat tuotantokustannukset, tuotannon pienimuotoisuus, rajallinen markkinoiden tuntemus, levänviljelyn ympäristövaikutusten rajallinen tuntemus sekä hajanainen kehys. Yksi EU:n tärkeimmistä ratkaisuista näihin ongelmiin on koulutusaloitteet. Niillä pyritään paikkaamaan tietämyksessä olevia puutteita ja lisäämään tietoisuutta tästä nousevasta alasta. Tiedonannossa komissio määrittäi 23 erityistä toimea alan olosuhteiden parantamiseksi. Niitä rahoitettaisiin ensisijaisesti Horisontti Eurooppa - puiteohjelmasta. Komissio sitoutui näihin toimiin ja kehotti jäsenvaltioita toteuttamaan ne, jotta voidaan nopeuttaa tietämyksen, datan ja teknologian kehittämistä alalla. Komission on määrä laatia kertomus tiedonannossa asetettujen tavoitteiden edistymisestä vuonna 2027.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Parlamentti on antanut useita päätöslauselmia, joilla pyritään edelleen vahvistamaan EU:n vesiviljelyalaa:

- [16. tammikuuta 2003 annettu päätöslauselma](#) ”Vesiviljely Euroopan unionissa: nykyhetki ja tulevaisuus”
- [27. huhtikuuta 2006 annettu lainsäädäntöpäätöslauselma](#) ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi vesiviljeltyihin eläimiin ja niistä saataviin tuotteisiin sovellettavista eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista sekä vesieläinten tiettyjen tautien ehkäisemisestä ja torjunnasta
- [14. marraskuuta 2006 annettu lainsäädäntöpäätöslauselma](#) ehdotuksesta neuvoston asetukseksi tulokaslajien ja paikallisesti esiintymättömien lajien käytöstä vesiviljelyssä
- [14. marraskuuta 2006 annettu lainsäädäntöpäätöslauselma](#) ehdotuksesta neuvoston asetukseksi kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 104/2000 muuttamisesta
- [4. joulukuuta 2008 annettu päätöslauselma](#) merimetsokannan eurooppalaisen hallintasuunnitelman laatimisesta merimetsoista kalakannoille, kalataloudelle ja vesiviljelylle aiheutuvien kasvavien vaikutusten vähentämiseksi
- [17. kesäkuuta 2010 annettu päätöslauselma](#) uuden ponnen antamisesta yhteisön vesiviljelyalan kestävää kehittämistä koskevalle strategialle
- [8. heinäkuuta 2010 annettu päätöslauselma](#) EU:hun tuotavia kala- ja vesiviljelytuotteita koskevista tuontijärjestelyistä YKP:n tulevan uudistuksen kannalta
- [23. marraskuuta 2010 annettu lainsäädäntöpäätöslauselma](#) ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tulokaslajien ja paikallisesti esiintymättömien lajien käytöstä vesiviljelyssä annetun asetuksen (EY) N:o 708/2007 muuttamisesta
- [12. syyskuuta 2012 annettu lainsäädäntöpäätöslauselma](#) ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kalastus- ja vesiviljelytuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä
- [10. joulukuuta 2013 annettu lainsäädäntöpäätöslauselma](#) neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannasta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen antamiseksi kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1184/2006 ja (EY) N:o 1224/2009 muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 104/2000 kumoamisesta
- [8. syyskuuta 2015 annettu päätöslauselma](#) tutkimuksen ja innovoinnin hyödyntämättömistä mahdollisuuksista sinisessä taloudessa työpaikkojen ja kasvun luomiseksi
- [12. toukokuuta 2016 annettu päätöslauselma](#) kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jäljitettävyydestä ravintola-alalla ja vähittäiskaupassa
- [12. kesäkuuta 2018 annettu päätöslauselma](#) aiheesta ”Tavoitteena kestävä ja kilpailukykyinen eurooppalainen vesiviljelyala: nykytilanne ja tulevat haasteet”
- [17. huhtikuuta 2020 annettu lainsäädäntöpäätöslauselma](#) ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 1379/2013 ja

asetuksen (EU) N:o 508/2014 muuttamisesta covid-19-epidemian vaikutusten lieventämiseksi kalastus- ja vesiviljelyalalla toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta (hyväksyttiin [asetuksena \(EU\) 2020/560](#))

- [6. heinäkuuta 2022 annettu lainsäädäntöpäätöslauselma](#) ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 508/2014 muuttamisesta ja oikaisemisesta siltä osin kuin kyseessä ovat erityistoimenpiteet, joilla lievennetään kalastustoiminnalle Venäjän sotilaallisesta hyökkäyksestä Ukrainaan aiheutuvia seurauksia ja kyseisestä sotilaallisesta hyökkäyksestä johtuvasta markkinahäiriöstä kalastus- ja vesiviljelytuotteiden toimitusketjuun aiheutuvia vaikutuksia (hyväksyttiin [asetuksena \(EU\) 2022/1278](#))
- [4. lokakuuta 2022 annettu päätöslauselma](#) toimista kestävä ja kilpailukykyisen vesiviljelyn kehittämiseksi EU:ssa
- [11. toukokuuta 2023 annettu päätöslauselma](#) aiheesta ”Kohti vahvaa ja kestävää EU:n leväalaa”.

Marcus Ernst Gerhard Breuer / Dana Divera Twisk
04/2024